

Česká školní inspekce
Středočeský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIS-621/12-S

Název právnické osoby vykonávající činnost školy:	Základní škola Plaňany, okres Kolín
Sídlo:	Pražská 28, 281 04 Plaňany
IČ:	46 383 433
Identifikátor:	600 045 544
Právní forma:	Příspěvková organizace
Zastoupená:	Mgr. Martin Šmahel
Zřizovatel:	Městys Plaňany
Místo inspekční činnosti:	Pražská 28, 281 04 Plaňany
Termín inspekční činnosti:	20., 21. a 23. březen 2012

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného **Základní školou Plaňany, okres Kolín** podle § 174 odst. 2 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školní zákon), ve znění pozdějších předpisů; zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle příslušného školního vzdělávacího programu; zjišťování a hodnocení naplnění školního vzdělávacího programu a jeho soulad s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem podle § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona (dále *ŠZ*). Sledovaným obdobím jsou školní roky 2008/2009 až 2011/2012 ke dni inspekce. Hodnocenou částí byla základní škola.

Aktuální stav školy

Příspěvková organizace **Základní škola Plaňany, okres Kolín** vykonává činnost základní školy (ZŠ), školní družiny (ŠD), školního klubu (ŠK) a školní jídelny. Ke dni inspekce se vzdělávalo v 16 třídách 333 žáků, naplněnost školy je vzhledem ke stanovenému maximálnímu počtu 80 %. Počet žáků se za sledované období příliš neměnil. Výuka se z důvodu dopravní obslužnosti zahajuje v 8:05 hodin.

Realizuje se *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání „Pestrobarevná škola“ (ŠVP)*, který jasně akceptuje priority školy - osobnostně sociální výchovu žáků, zvyšování jejich sebedůvěry, slušnosti a vzájemnou toleranci. Na 1. stupni se do ŠVP začleňují prvky programu „*Začít spolu*“ (ranní a hodnotící kruh, společná práce, práce v centrech

aktivit, třídní pravidla). Vyučuje se anglický, německý a ruský jazyk. V 1. až 3. ročníku využívají pedagogové pro hodnocení všech žáků slovní hodnocení.

Výrazně se změnilы prostorové podmínky školy. Od 1. září 2009 sídlí v budově předškolní oddělení místní mateřské školy (MŠ). Školní dílny se přesunuly do multifunkční budovy obce. Vybavení školy ICT bylo doplněno o notebooky pro učitele, o 4 mobilní a 2 pevné interaktivní tabule, o softwarové vybavení počítačů (programy) a interaktivní učebnice. Dokončené zasíťování s možností WiFi umožňuje připojení k internetu. Z prostředků rozvojového programu „Podpora čtenářské gramotnosti na základních školách“ financovala škola vybavení školní knihovny, která žákům slouží zároveň jako klubová místnost. Repasované lavice doplnily stavitelné žákovské židle.

Stabilizovaný pedagogický sbor má v současnosti 22 učitelů, většina z nich dojíždí, fluktuace je minimální. Ve škole působí školní psycholog a asistentky pedagoga. Při škole pracuje tzv. komunitní škola, která nabízí vzdělávání veřejnosti v jazycích, počítačové gramotnosti a sportovních aktivitách.

Hodnocení hlavních výsledků vzdělávání ve vztahu k ŠVP

Vzdělávací nabídku škola představuje v regionálním tisku, v informačních bulletiních, *Zpravodaji Městyse Plaňany* a na webových stránkách. Pro lepší adaptaci se pořádají pro zapsané děti a jejich rodiče jednorázové účinné aktivity s názvem *Zahradní slavnost*. Dětem z MŠ umožňuje škola návštěvy zaměřené na seznámení s novým prostředím. Přijímání žáků probíhalo podle platných školských předpisů. Adaptace žáků 1. ročníku se provádí přiměřeným způsobem během celého prvního pololetí.

Škola identifikuje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP). Aktuálně učitelé pro 19 z nich zpracovali individuální vzdělávací plány (IVP) vycházející z doporučení a závěrů školských poradenských zařízení. IVP nesplňují požadavky stanovené právním předpisem, především v rozsahu, průběhu a způsobu poskytování individuální speciální pedagogické péče i v časovém a obsahovém rozvržení učiva. Formální nedostatky v jejich obsahu nemají negativní vliv na kvalitu výuky. Vypracování konkrétních předpokladů pro dosažení optimálních výsledků žáků je však nutné. Individualizace výuky je dostatečně posílena zavedením funkce asistenta pedagoga (tří pro žáky se zdravotním postižením a jednoho pro žáky se sociálním znevýhodněním). K pozitivům práce se žáky se SVP patří snížení počtu žáků ve třídě, dělení hodin výuky některých předmětů, realizace reedukačních náprav, grafomotorických nácviků, individuální konzultace psychologa aj. Učitelé v průběhu vzdělávání zohledňují individuální SVP žáků, spolupráce výchovné poradkyně (VP) s ostatními pedagogy je účinná. Její koordinační činnost pozitivně přispívá k dobrému začlenění integrovaných žáků. Efektivní podpora speciálního pedagoga probíhala minulé dva roky. V posledních letech proběhlo minimum vzdělávacích akcí zaměřených na práci se žáky se SVP. Pro přestupující žáky z jiné školy je vytvořen účinný systém s pravidly pro vyrovnání rozdílů mezi ŠVP. Žákům s rizikem neúspěchu poskytuje škola individuální podporu prostřednictvím vyučujících předmětů (ucelený systém není prozatím zaveden). Někteří vyučující pomáhají žákům ke zlepšení prospěchu tzv. dobrovolnými úkoly, nebo formou tzv. třídních dokumentů (opakovaný písemný výklad, nápověda).

Uvedené skutečnosti a nedostatky (podíl neúspěšných žáků se SVP, nižší míra individualizace ve sledované výuce, práce se žáky s ohroženým prospěchem založena jen na individuálních přístupech vyučujících, kumulace žáků se slabším prospěchem

v důsledku dělení tříd do skupin podle úspěšnosti) vykazují odstranitelná rizika při hodnocení podmínek v rovném přístupu ke vzdělávání. Prováděné dělení tříd do skupin podle úspěšnosti přinášelo pozitiva, ale i negativa (dobré výsledky ve výuce anglického jazyka na jedné straně, horší výsledky ve skupině při výuce slabší skupiny). Skupiny jsou „prostupné“ (možnost přeřazení). Kariérní poradenství bylo poskytováno na dobré úrovni.

Škola nezastírá výskyt sociálně patologických jevů, má propracovaný systém prevence. Přesto se vyskytují výchovné problémy, zvláště šikana a záškoláctví. Ty byly účinně řešeny ve spolupráci s příslušnými orgány či uvnitř školy. Poměrně četné udělování výchovných opatření a snížené známky z chování ve srovnání s pozitivním hodnocením chování žáků souvisí i s řešením špatných vztahů mezi žáky. Proto škola klade důraz na osobnostně sociální výchovu (OSV). Vedle povinného předmětu OSV v 6. - 7. ročníku prolíná řadou dalších předmětů (např. *Barevná hodina*, *Dramatická výchova*) a aktivit (zážitkové pobyty, působení školního psychologa). Rozvoji sociální gramotnosti a osobnostního růstu žáků napomáhají např. obnovená činnost školního parlamentu (zapojení do evropského projektu). Sociální povědomí si žáci upevňují účastí na charitativních akcích. Tvorbu klíčových kompetencí pozitivně také podporuje pravidelně zařazovaná kooperativní práce v centrech.

Škola se řídí reálným *Školním plánem EVVO*. Plán modifikuje ekologické směřování žáků a zaměstnanců. Realizace mezinárodního programu *Envi Kids* umožňuje setkávání žáků prostřednictvím webu a ověřování informací zejména o lokálních ekosystémech. Každoročně se pořádá celoškolský projekt praktické ekologie *Den Země*. Při rozvoji přírodovědné gramotnosti škola spolupracuje s externími partnery (ekocentry). Využívají se blízké turistické trasy, CHKO i zajímavé lokality. Organizuje se třídění odpadů a uskutečňuje vlastní sběr papíru. Nadaní žáci realizují školní projekt *Domácí a městská ekologie*, navzájem si prezentují výsledky svého bádání. V přírodovědných předmětech na 2. stupni žáci neměli možnost manipulovat s laboratorní technikou, hodiny byly prakticky bez názorných pomůcek.

Podpora rozvoje čtenářské a informační gramotnosti (ČG) je obsažena v disponibilních hodinách (dramatická výchova, čeština pro život) a na webové stránce. Motivaci a zájem o čtení zvyšuje *genetická metoda* výuky čtení. Rozvoj talentu podporují recitační soutěže, volné psaní (*Naše literární prvotiny-novinky*), školní projekty (*Pisálkovy slavnosti*, *Pasování na čtenáře*). Mladí novináři zveřejňují život školy vlastními články ve školním časopise *Plameňácké listy*. Navýšený počet hodin českého jazyka a specifické volitelné předměty *literatura a film*, *literárně estetický seminář* vytváří vhodné předpoklady pro rozvoj čtenářské gramotnosti. Patrné je zlepšení čtenářských dovedností žáků.

Zjevná je snaha o zkvalitnění výuky cizích jazyků zejména uskutečněním „*Programu na podporu a zvyšování kvality v cizojazyčném vzdělávání*“. Výuka anglického jazyka probíhá od 3. ročníku, německého a ruského jazyka od 6. ročníku. Kompetence žáků komunikovat v cizích jazycích podporují autentické texty, konverzace v jazyce i ve větších celcích (dramatizace). V německém jazyce probíhala individualizovaná výuka, v ruském jazyce byla využívána metoda skupinového učení. Úměrně k věku dokázali žáci přiměřeně text interpretovat, posoudit jeho obsah, uměli vyhledat informace a porovnat je s jinými informačními zdroji. Dobré personální zabezpečení výuky cizích jazyků umocňuje i působení rodilého mluvčího anglického jazyka. Výuka předmětů anebo jejich částí vedená v anglickém jazyce rodilým mluvčím a práce v projektu *Comenius* dlouhodobě podporují rozvoj výuky angličtiny.

Škola cíleně rozvíjí u žáků informační a matematické kompetence. Zvýšení úrovně matematické gramotnosti napomáhají zejména volitelné předměty. *Praktická matematika* je věnována především opakování a procvičování látky a jejího praktického využití. *Matematika a její aplikace* umožňuje používat žákům svoje znalosti a dovednosti především při aktivních činnostech a pro užití matematiky v reálných situacích. *Rozumíme penězům* (7. ročník) je zaměřena na finanční gramotnost. Škola nemá odbornou pracovní matematiku, k výuce slouží kmenové třídy a počítačová pracovní. Aktivní pomoc žákům poskytuje zejména vyučující matematiky a chemie v rámci tzv. třídních dokumentů.

Výuka sledovaných hodin byla organizována převážně frontálně, s uplatňováním činnostních prvků. Vyšší podíl aktivního učení převažoval na 1. stupni, zejména při práci v tzv. „centrech aktivit“. Žáci dostávali příležitost uspořádat si svou práci. Dokázali pracovat v týmu, rozdělit si kompetence, podřídit se pokynům spolužáků, používat nové zdroje a prameny informací. Kooperativní učení bylo zřetelné při jazykové výuce a zejména na 1. stupni. Na 2. stupni převládaly hodiny s vyšším podílem práce učitele. Zřejmé bylo motivační působení učitelů. V některých hodinách probíhala otevřená komunikace mezi žáky a učiteli, někdy mezi žáky samotnými, někteří žáci ale nezvládali pravidla dialogu. Často chybělo střídání pracovních činností a vytváření většího prostoru pro spontánní mluvní projevy žáků. Diferencované činnosti se nevyskytovaly ani v rámci skupinových prací. Závěry hodin postrádaly sebehodnocení, probíhalo pouze stručné zhodnocení vyučovací jednotky ze strany učitelů, v některých z časových důvodů hodnocení neproběhlo vůbec. Multimediální programy a využití interaktivní techniky byly patrné ve třetině sledovaných hodin a sporadické bylo využívání ICT. Propojení s praxí bylo výrazné v přírodovědných předmětech. Problémem zůstává péče o nadané žáky během výuky.

Ve většině hodin měli žáci možnost prokázat kompetence k řešení problému, využívali možnost prakticky si ověřit správnost postupu a výsledek odhadnout. Jejich komunikace měla rozdílnou úroveň, u některých žáků 1. stupně se projevila vysoká kultivovanost ústního projevu. Dobře se orientovali v textu a pracovních listech, odpovídali na otázky, chyběla vyšší míra vyhledávání informací.

Vyučující 1. stupně vytvořili žákovské knížky, které obsahují jednotlivé měsíční tematické plány, včetně výstupů, kterých má žák dosáhnout. Školní řád umožňuje používat i soubor motivačních prvků (razítka, ocenění). Při činnosti skupin v centrech nedochází k systematickému vyhodnocení žákovských prací. Hodnocení pracovních skupin probíhá souhrnně až při tzv. *barevné hodině (BH)* na závěr týdne. Delší časový úsek mezi činnostmi a jejich hodnocením tak účinnost zpětné vazby negativně ovlivňuje. Klasifikace žáků s odůvodněním, včetně diagnostiky negativ a pozitiv v průběhu hospitací byla více zařazována na 1. stupni. Hodnocení některých výchovných předmětů (*BH*) zcela chybělo. Sebehodnocení žáků bylo využito sporadicky. Objektívni celkové hodnocení podporuje využívání portfolií (příkladně matematika 6. ročník). Velký rozdíl je ve výsledcích žáků 1. a 2. stupně. Největší problémy činí žákům český a anglický jazyk.

Vedení využívá k evaluaci školy hospitační činnost, dotazníková šetření, srovnávací písemné práce a vzájemné hospitace. Jednou z forem ověřování dovedností, schopností a využití znalostí žáků jsou *Absolventské práce*. Jejich vypracování a odevzdání stanovuje ŠVP jako povinnou součást práce žáka 9. ročníku. Talentovaní žáci se pravidelně připravují na olympiády a sportovní soutěže. Čtenářskou gramotnost rozvíjí školní soutěž pro nadané žáky *Autorské čtení*. Přechod žáků na vyšší stupeň vzdělávání je bezproblémový. Na gymnázia odchází v průměru 5 % žáků z 9. ročníků.

Hodnocení předpokladů školy ke vzdělávání podle požadavků ŠZ

ŠVP zohledňuje reálné podmínky školy. Inovace obsahu vzdělávání napomáhá ovlivňovat úspěšnost žáků. Individualizace (dělení hodin) probíhá především v českém jazyce a matematice. Dramatická výchova slouží k propojení získaných činností. Disponibilní hodiny jsou určeny pro volitelné předměty a rozšíření učiva vyplývající z profilace. Žáci si mohou vybírat z řady volitelných předmětů. Jejich orientace koresponduje se strategií školy. Tři celoškolské projekty zahrnují většinu průřezových témat. Úplná školní matrika je vedená v elektronické podobě. Třídní knihy obsahují průkazné údaje o průběhu vzdělávání a seznamování s pravidly bezpečnosti žáků. Školní řád v kapitole *Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků* uvádí uložení výchovných opatření ne zcela objektivním taxativním způsobem. Adresy budov školních dílen a tělocvičny jako dalších míst poskytovaného vzdělávání nejsou zapsané v rejstříku škol a školských zařízení.

Ředitel splňuje předpoklady pro výkon funkce, absolvoval funkční studium. Operativně reaguje na podněty a připomínky. Školské radě vytváří požadované podmínky. Zásadní dokumenty a opatření, týkající se vzdělávací činnosti, projednává s pedagogickou radou. Spolu se zástupkyní revidují naplňování ŠVP i obsah vzdělávání. Styl řízení není autoritativní. Do rozhodování o směřování školy a důležitých věcech zapojuje všechny zaměstnance. Vedoucí pracovníci se aktivně podílejí na plánování, na řízení a na vlastním hodnocení. Řízení školy je účelné a odpovídá její velikosti i struktuře. Vytváří vhodné podmínky pro poměrně stabilizovaný pedagogický sbor s věkovým průměrem 39 let. Odborná kvalifikace učitelů dosahuje 91 %, schází dvěma vyučujícím, jedna z nich zahájila vysokoškolské pedagogické studium. Tři vyučující pracují na částečný úvazek. Výuku cizích jazyků na 1. stupni zajišťují tři učitelé, na 2. stupni čtyři a rodilí mluvčí angličtiny. Výchovná poradkyně, koordinátor ŠVP a metodička prevence absolvovaly specializační studium, metodik ICT si ho dokončuje. Funkce koordinátora EVVO není v současné době ustavena. Ve škole působily čtyři asistentky pedagoga, jedna z nich splňovala požadavky odborné kvalifikace. Nekvalifikovaným nebo učitelům bez větších pedagogických zkušeností vedení školy spolu s uvádějícími pedagogy věnuje zvýšenou péči. Přes tuto snahu se u některých učitelů objevují nedostatky v pedagogické práci. Vzdělávání učitelů se koncepčně zaměřuje na podporu týmové práce učitelů, efektivní metody vzdělávání a na výuku cizích jazyků. V personální oblasti došlo ke zlepšení stavu.

Škola má pro výuku dostatečné prostory. Bezbariérový přístup je možný do části přízemí. K dispozici je 17 kmenových učeben vybavených audiovizuální technikou. Jako odborné pracovní se využívají počítačová učebna, dílna, cvičná kuchyň a multimediální pracovna (knihovna). Přírodovědné předměty se vyučují v běžných třídách, pěstitelské práce na školní zahradě. Tělesná výchova probíhá v tělocvičně a vlastním sportovním areálu i v pronajatých sportovištích místních tělovýchovných jednot. Odpovídající jsou prostorové podmínky a zázemí pro práci učitelů. Oblast ICT, především vybavení výpočetní technikou, doznala výrazný posun. Informační systém podporuje lokální počítačová síť s rychlým připojením na internet, interaktivní tabule s datovými projektory a dostatečný počet žákovských počítačů. Softwarové vybavení má standardní úroveň. Většina tříd je zařízena účelným žákovským nábytkem, snadno přemístitelným a přizpůsobeným pro skupinové práce. Standardní materiální podmínky umožňují efektivně realizovat ŠVP.

Ve zhlédnuté výuce byly dodržovány zásady bezpečnosti. Na 2. stupni ale často chyběly oddychové části hodin, které by kompenzovaly především psychickou náročnost výuky. Nepřípevněné dřevěné parkety v části chodeb, prošlapané relaxační koberce a nízká kvalita

podlahových krytin v některých učebnách, zvrásněný a popraskaný povrch asfaltového hřiště nevytváří bezpečné prostředí.

Objem poskytnutých finančních prostředků ze státního rozpočtu se v průběhu sledovaného období měnil vzhledem k počtu rozvojových programů MŠMT, dosahoval v průměru 73 %. Výraznými zdroji byly prostředky z několika projektů. Škola je využila na další vzdělávání v oblasti rozvoje klíčových kompetencí učitelů, z projektu „*EU peníze školám*“ pořídila výpočetní techniku. Příspěvek zřizovatele se za sledované období postupně navyšoval. Městys hradí provoz a služby spojené s činností školy, podílí se finančně na školení zaměstnanců, na vybavení a zčásti na odměnách. Zřizovatel investoval výměnu oken a střešní krytinu školní jídelny a tělocvičny. Doplňková činnost posílila vlastní fondy. Úplata za poskytování vzdělávání a školských služeb se měnila, po pokrytí nákladů se ještě uhradily učební pomůcky ve ŠD. Sponzorské dary umožnily vybavení učebny plochými monitory. Sdružení rodičů finančně pomáhá při zařízení školy, nákupu učebních pomůcek a odměn pro žáky. Poskytlo finanční dar, který škola využila na projekt „*Envi Kids*“. V rámci výše uvedeného projektu probíhá kooperace s partnerskými školami v zahraničí.

Zlepšení vzdělávací nabídky a rozšíření mimoškolních aktivit podporuje partnerství s mnoha institucemi. Operativní a otevřená komunikace se zřizovatelem umožňuje přijímat důležitá opatření zejména v oblasti finanční a materiální. Účelná součinnost je patrná v oblasti projektů (hřiště, komunitní školy) a při účasti zřizovatele na řadě akcí pořádaných školou.

Úroveň prezentace školy na veřejnosti a v médiích je nadprůměrná. Probíhá při *Setkání se seniory*, při *Absolventském plese* a *Vánočním jarmarku*. Spolupráce se SR při ZŠ Plaňany umožňuje organizování mimoškolních aktivit, pořádání zájezdů a veřejných akcí. Místní společenské organizace (SDH, rybářský svaz, TJ Sokol) rozšiřují zájmovou činnost. Kvalitní webové stránky poskytují důležité informace veřejnosti i žákům.

Závěry

Škola dodržuje zákonná ustanovení k přijímání žáků ke vzdělávání, zohledňuje vzdělávací potřeby jednotlivců a poskytuje všem žákům rovné příležitosti ke vzdělávání. IVP žáků se SVP nejsou sestaveny podle legislativy. ŠVP odpovídá struktuře RVP, je zpracován podle požadavků ŠZ.

Rozvíjení funkčních gramotností je na požadované úrovni. Podpora rozvoje sociální gramotnosti žáků je příkladná.

Řízení školy má standardní úroveň. Organizace vzdělávání je ve většině ukazatelů efektivní.

Personální, materiální a prostorové podmínky vzdělávání žáků přispívají k úspěšné realizaci vzdělávacího programu a jsou na požadované úrovni.

Škola systematicky hodnotí individuální a skupinové výsledky vzdělávání žáků a zabývá se i celkovými výsledky vzdělávání. Vyšší počty žáků s neprospěchem na 2. stupni svědčí o méně účinné pomoci některých vyučujících.

Škola čerpá hospodárně finanční prostředky přidělené ze státního rozpočtu v souladu s účelem poskytnutí.

Základem součinnosti mezi školou, rodiči a veřejností je partnerská spolupráce a otevřená komunikace.

V porovnání s předcházející inspekční zprávou je patrný pozitivní posun ve způsobu hodnocení žáků a ve snaze zefektivnit výuku (projekty, interaktivní metody).

Přílohy inspekční zprávy

Seznam dokladů a materiálů, o které se inspekční zjištění opíralo.

Poučení

Podle § 174 odst. 14 školského zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu ČŠI Benešov, Černoleská 1997, 256 15 Benešov, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu Středočeského inspektorátu csi.s@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole, již se týká, a ve Středočeském inspektorátu České školní inspekce.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

V Benešově dne 6. dubna 2012

(razítko)

Titul, jméno, příjmení, funkce

Mgr. Václav Zemek, školní inspektor

V. Zemek v. r.

RNDr. Antonín Smrž, školní inspektor

A. Smrž v. r.

PaedDr. Jarmila Tóthová, školní inspektorka

J. Tóthová v. r.

Mgr. Helena Zahradníčková, přizvaná osoba

H. Zahradníčková v. r.

Ing. Hana Borůvková, kontrolní pracovnice

H. Borůvková v. r.

Datum a podpis ředitele školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

V Plaňanech dne 16. dubna 2012

(razítko)

Titul, jméno, příjmení, funkce

Mgr. Martin Šmahel, ředitel školy

Šmahel v. r.

Připomínky ředitele školy

Připomínky nebyly podány.